

Anmälda brott,  
uppklarade brott  
och  
misstänkta personer  
Definitiv statistik för år 2005



# Anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer

## Sammanfattning av resultat

### Inledning

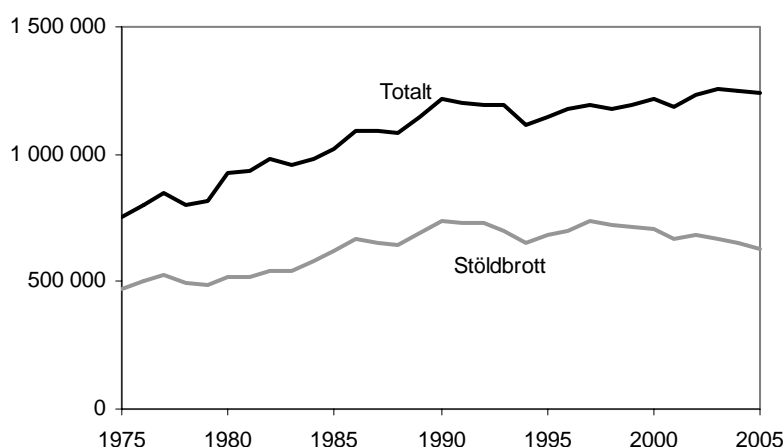
Den årsvisa statistiken över anmälda brott publiceras vid två olika tillfällen, dels som preliminär statistik, dels som definitiv statistik. Den statistik som redovisas här är den definitiva statistiken. Den preliminära statistiken, som erfarenhetsmässigt inte skiljer sig substantiellt från den definitiva statistiken, publiceras normalt i mitten av januari.

I samband med redovisningen av den definitiva statistiken över anmälda brott publiceras också definitiv statistik över uppklarade brott och misstänkta personer. I föreliggande framställning fokuseras på statistiken över uppklarade brott och misstänkta personer. För en närmare beskrivning av statistiken över anmälda brott hänvisas till Brå:s hemsida och tabeller med kvartalsstatistik.

### Anmälda brott

År 2005 anmäldes cirka 1 242 000 brott till polis, tull och åklagare. Det är en minskning med knappt 1 procent jämfört med år 2004. Inflödet av anmälda brott ökade förhållandevis kontinuerligt fram till år 1990 då det totala antalet uppgick till närmare 1 219 000 brottsanmälningar. Utvecklingen därefter karaktäriseras av mindre fluktuationer kring en relativt konstant nivå.

### Det totala antalet anmälda brott och stöldbrott, åren 1975–2005.



Sammanfattningsvis kan skillnaderna mellan år 2004 och år 2005 beskrivas som en fortsättning på de trender som har kunnat iakttas under en längre tid. De anmälda stöldbrotten fortsätter att minska och de anmälda våldsbrotten fortsätter att öka i antal.

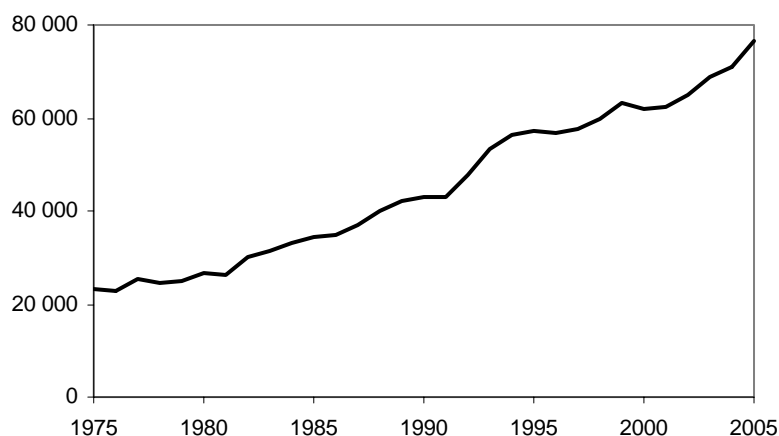
Stöldbrotten utgör den dominerande brottskategorin och utgör cirka 51 procent av det totala antalet anmälningar. Under år 2005 anmäldes 630 000 stöldbrott, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med år 2004 och en minskning med närmare 15 procent jämfört med år 1990. Vissa av stöldbrotten minskar mer än andra. Antalet

anmälda biltillgrepp är ett sådant exempel. Antalet sådana brottsanmälningar uppgick år 2005 till drygt 42 000 och har minskat med 11 procent jämfört med år 2004 och med drygt 44 procent jämfört med år 1990. Även bostadsinbrotten minskade mellan åren 2004 och 2005, med 5 procent från cirka 17 600 till cirka 16 700. Jämfört med år 1990, då närmare 22 500 bostadsinbrott anmäldes, har dessa brott minskat med nästan 26 procent.

Antalet våldsbrott, som här representeras av brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB), utgör 6 procent av det totala antalet anmälda brott. Antalet anmälda våldsbrott uppgick år 2005 till 76 400 brott, vilket är en ökning med 8 procent jämfört med år 2004 och med 77 procent jämfört med år 1990. I förhållande till år 2004 ökade antalet anmälda våldsbrott mot kvinnor med 6 procent och antalet anmälda våldsbrott mot män med 11 procent. Den största ökningen jämfört med föregående år gällde misshandel utomhus av obekant gärningsman, som ökade med 15 procent.

Antalet polisanmälda våldtäkter, både fullbordade och försök, ökade med 44 procent – från cirka 2 600 till 3 800. Den mycket kraftiga ökningen jämfört med föregående år kan i stor utsträckning förklaras av den lagändring som trädde i kraft den 1 april 2005. Lagändringen innebar att de gärningar som tidigare rubricerades som sexuellt utnyttjande, nu bedöms som våldtäkt.

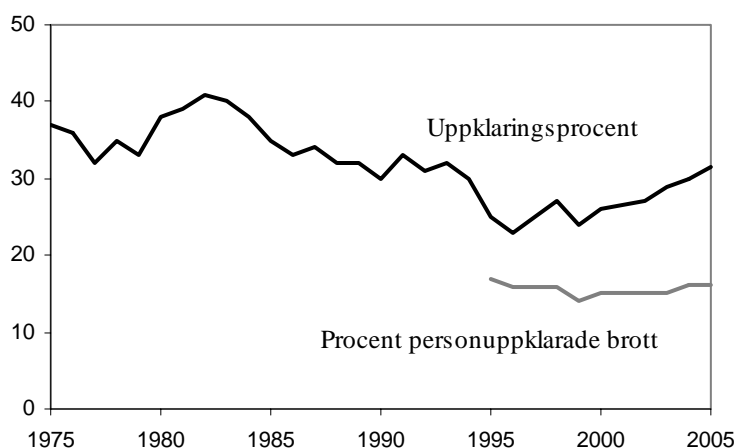
#### Antalet anmälda våldsbrott åren, 1975–2005.



#### Uppklarade brott

År 2005 klarades drygt 392 000 brott upp, vilket är 16 700 eller 4 procent fler än år 2004. Som tidigare nämnts var det totala antalet anmälda brott år 2005 1 242 000. De uppklarade brotten i relation till de anmälda brotten, den så kallade uppklaringsprocenten, var därmed 32 procent år 2005. Motsvarande siffra för år 2004 var 30 procent. Uppklaringsprocenten har ökat sedan mitten av 1990-talet och är nu på nästan samma nivå som under 1990-talets början. Av de uppklarade brotten år 2005 hade merparten, cirka 74 procent, anmälts under året, 22 procent under år 2004 och övriga 4 procent tidigare år.

### Utvecklingen av uppklaringsprocenten, åren 1975–2005.



Antalet uppklarade brott är ett mått på polisens, tullens och åklagarens arbete med att ”åtgärda och klarlägga” de brottsanmälningar som kommer in. Begreppet *uppklarat* betyder antingen att en person bundits till brottet eller att brottet har klarats upp på annat sätt. Den första betydelsen benämns här *personuppklarat* och innebär att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats. Den andra betydelsen benämns här *teknisk uppklaringsprocent* och innebär att utredningen av brottet av någon anledning lagts ner, till exempel för att man inte kan styrka att ett brott begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott, den misstänkta personen är minderårig (under 15 år) eller av någon annan anledning.

*Uppklaringsprocenten* redovisar i procent antalet brott uppklarade under ett år av antalet anmälda brott under samma år. *Personuppklaringsprocenten* är antalet personuppklarade brott satt i relation till anmälda brott under redovisningsåret. Förändringar i uppklaringsprocenten kan således både vara ett resultat av att antalet uppklarade brott ökar eller minskar i jämförelse med tidigare år och av att antalet anmälda brott förändras från ett år till ett annat. Uppklaringsprocenten är därför, totalt och för flertalet brottstyper, inte ett mått på de rättsvårdande myndigheternas ”effektivitet”. I de fall produktionen av uppklarade brott ökar men de anmälda brotten ökar i ännu högre takt, minskar ju uppklaringsprocenten.

I det som kallas personuppklaringsprocenten räknas inte de brott med som klarats upp genom beslut om att den misstänkte är yngre än 15 år. För vissa brottstyper som till exempel misshandel mot person 7-14 år och olaga hot, är detta vanligt förekommande beslut eftersom gärningspersonerna ofta är minderåriga. I redovisningen av statistiken ingår dessa beslut i de tekniskt uppklarade brotten.

Av de 392 000 brott som klarades upp år 2005 var 49 procent tekniskt uppklarade (191 000 brott) och 51 procent personuppklarade (201 000 brott). Ökningen i uppklarade brott under år 2005 beror framför allt på att de tekniskt uppklarade brotten, det vill säga då man lagt ner utredningen av brottet av någon anledning, har ökat. De personuppklarade brotten ökade med mindre än 1 procent (254 brott) medan de tekniskt uppklarade brotten ökade med 9 procent (16 400 brott).

*Personuppklaringsprocenten* är antalet personuppklarade brott i relation till antalet anmälda brott under redovisningsåret. År 2005 var personuppklaringsprocenten 16 procent, vilket är samma som år 2004. Personuppklaringsprocenten har de sista två åren

legat på samma nivå som under slutet av 1990-talet. Den har däremellan legat någon procentenhet lägre förutom år 1999 då den var nere på 14 procent.

Majoriteten av de personuppklarade brotten leder till åtal. Av personuppklaringsprocenten på 16 procent år 2005 står åtalsbesluten för 12 procentenheter. Utfärdade strafförelägganden står för 3 procentenheter och meddelade åtalsunderlåtelsebeslut för 1 procentenhet.

Det finns stora skillnader i uppklaringsprocenten mellan olika brottstyper. Till viss del beror det på att brotten är olika svåra att klara upp. För några brottstyper, som vissa våldsbrott, butiksstölder, rattfylleribrott och narkotikabrott, finns det ofta redan vid anmälan en identifierad misstänkt person, vilket leder till en hög uppklaringsprocent. Nedan redovisas antal uppklarade brott och uppklaringsprocenten dels för samtliga brott, dels för några brottstyper för år 2005. Antal uppklarade brott är dessutom uppdelat på personuppklarade och tekniskt uppklarade brott.

### Översikt över antal anmälda och uppklarade brott, fördelade på personuppklarade och tekniskt uppklarade brott, samt uppklaringsprocent år 2005.

Brottstyp	Anmälda Uppklarade brott			Uppklaringsprocent		
	Antal	Person-	Tekniskt	Totalt	Person-	Totalt
		uppklarade	uppklarade		uppklarade	
<b>Samtliga brott</b>	1 241 843	200 689	191 343	392 032	16	32
<b>Våldsbrott</b> (3 kap. BrB)	76 376	13 437	23 160	36 597	18	48
<b>Sexualbrott</b> (6 kap. BrB)	11 711	2 423	3 595	6 018	21	51
<b>Stöldbrott</b> (8 kap. BrB)	630 159	42 265	42 578	84 843	7	13
<b>Bedrägeribrott</b> (9 kap. BrB)	57 742	9 242	19 847	29 089	16	50
<b>Skadegörelsebrott</b> (12 kap. BrB)	147 574	6 076	9 904	15 980	4	11
<b>Trafikbrott</b>	73 351	52 415	10 830	63 245	71	86
<b>Narkotikabrott</b>	51 807	31 753	8 997	40 750	61	79

#### Våldsbrott

År 2005 anmäldes 76 400 våldsbrott (3 kap. BrB) och 36 600 sådana brott klarades upp. Det innebär en uppklaringsprocent på 48 procent. Produktionen av uppklarade brott har ökat i jämförelse med året innan, med 9 procent eller med 2 950 brott, men eftersom antalet anmälda brott ökade stannar uppklaringsprocenten på samma nivå som under år 2004. Ökningen beror framför allt på att den tekniska uppklaringen ökar. De tekniskt uppklarade brotten ökade med 2 770 och de personuppklarade brotten ökade med 180. Personuppklaringsprocenten för våldsbrott var 18 procent år 2005, vilket är en procentenhet lägre än år 2004.

Totalt har antalet uppklarade våldsbrott ökat under de sista åren och de är nu fler än någonsin tidigare. Däremot är uppklaringsprocenten något lägre än den var under 90-talet. Uppklaringsprocenten för våldsbrott är dock relativt hög jämfört med andra brottstyper. Eftersom en relativt stor andel av det anmälda våldet sker mellan bekanta finns det ofta en identifierad misstänkt person.

År 2005 klarades 184 fullbordade mord, dråp och misshandel med dödlig utgång upp, vilket innebär att uppklaringsprocenten var 77 procent. Personuppklaringsprocenten var 27 procent. En stor del av de brott som vid anmälningstidpunkten redovisades som

dödligt våld klarades alltså upp på teknisk väg. Många av de anmälda och merparten av de tekniskt uppklarade fallen visade sig efter utredningen vara till exempel olycka eller självmord.

År 2005 anmäldes 9 400 rån och cirka 2 610 klarades upp. Ökningen av antalet uppklarade rån är, i jämförelse med året innan, högre än antalet anmälda rån vilket innebär att uppklaringsprocenten har ökat, från 24 till 28 procent. Det är främst de uppklarade personrånen som har ökat. Både de tekniskt uppklarade och de personuppklarade brotten har ökat. De tekniskt uppklarade brotten har ökat med 270 och de personuppklarade har ökat med 230. Personuppklaringsprocenten ökade därmed från 11 till 13 procent mellan år 2004 och 2005.

Antalet anmälda våldtäkter ökade från 2 630 år 2004 till 3 790 år 2005. Samtidigt ökade antalet uppklarade brott från 1 060 till 1 870, vilket innebär att uppklaringsprocenten ökade från 40 till 49 procent. Uppklaringen har ökat både när det gäller våldtäkter mot minderåriga och våldtäkter mot person över 15 år. De tekniskt uppklarade brotten har ökat med 310 och de personuppklarade har ökat med 500. Personuppklaringsprocenten har ökat från 13 till 22 procent år 2005. Ungefär hälften av ökningen av de personuppklarade våldtäkterna härrör från ett ärende i Stockholm där en man hade våldtagit en person i sin närhet upprepade gånger. De många anmälda brotten i detta ärende blev på så sätt alla uppklarade, vilket påverkade den totala uppklaringsprocenten märkbart.

### **Stöld och andra tillgreppsbrott**

År 2005 klarades 84 800 tillgreppsbrott (8 kap. BrB) upp, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med år 2004. Uppklaringsprocenten ökade dock inte utan ligger kvar på 13 procent. Detta beror på att antalet anmälda stöldbrott, dvs. nämnaren vid beräkning av uppklaringsprocent är så stor i förhållande till antalet uppklarade. Ökningen av de uppklarade stöldbrotten beror bara på en ökning av den tekniska uppklaringen, antalet personuppklarade brott har minskat något. Personuppklaringsprocenten är kvar på 7 procent. Personuppklaringen är generellt sett låg för tillgreppsbrott (undantaget är butiksstölder) eftersom det är sällsynt att någon har sett gärningspersonen utföra själva brottet.

Uppklaringsprocenten för tillgreppsbrott har de sista åren legat något högre än i början av 10-årsperioden. Antalet uppklarade tillgreppsbrott har också ökat de senaste åren, men högst var de i början av 10-årsperioden.

Under år 2005 anmäldes 16 700 bostadsinbrott vilket är en minskning med 5 procent jämfört med år 2004. Eftersom antalet uppklarade brott under samma år ökade från 2 120 till 2 350 innebär det att uppklaringsprocenten ökat, från 12 till 14 procent. Ökningen beror framför allt på att de tekniskt uppklarade inbrotten ökat, men de personuppklarade inbrotten har också ökat. De tekniskt uppklarade brotten har ökat med 170 och de personuppklarade brotten har ökat med 53. Personuppklaringsprocenten år 2005 var 5 procent.

Under år 2005 anmäldes 42 100 biltillgrepp vilket är en minskning med 11 procent jämfört med år 2004. Under samma period minskade också antalet uppklarade biltillgrepp från 5 520 till 5 220. Detta tillsammans innebär att uppklaringsprocenten är kvar på 12 procent år 2005, samma som föregående år. De tekniskt uppklarade biltillgreppen har ökat med 33 medan de personuppklarade har minskat med 325.

År 2005 klarades 39 000 butiksstölder/snatterier upp, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med år 2004. Under tiden har antalet anmälda butiksstölder/snatterier minskat med 6 procent, vilket ledde till att uppklaringsprocenten ökade från 65 till 67 procent år 2005. De tekniskt uppklarade brotten minskade med 1 050 och de personuppklarade med 165. Även personuppklaringsprocenten ökade från 45 till 48 procent mellan år 2004 och 2005.

### ***Bedrägeribrott***

Under år 2005 anmäldes 57 700 bedrägeribrott och 29 100 klarades upp. Det är en minskning av antalet uppklarade brott med 4 procent jämfört med år 2004. Minskningen av uppklarade bedrägerier ledde till att uppklaringsprocenten minskade från 52 till 50 procent mellan åren 2004 och 2005. Både den tekniska uppklaringen och personuppklaringen har minskat. Den tekniska uppklaringen minskade med 540 och de personuppklarade med 570. Personuppklaringsprocenten minskade med en procentenhet till 16 procent år 2005.

### ***Skadegörelsebrott***

År 2005 anmäldes 147 600 skadegörelsebrott och cirka 16 000 klarades upp. Antalet uppklarade brott har därmed ökat med 5 procent jämfört med år 2004. Även uppklaringsprocenten har ökat med en procentenhet till 11 procent år 2005. De tekniskt uppklarade brotten har ökat med 570 och de personuppklarade med 240. Personuppklaringsprocenten har däremot inte förändrats. Den låg kvar på 4 procent.

### ***Rattfylleribrott***

Under år 2005 anmäldes 15 800 rattfylleribrott, vilket är en ökning med 1 procent. Även antalet uppklarade brott ökade något (cirka 60) och drygt 15 200 rattfylleribrott klarades upp, vilket motsvarar en uppklaringsprocent på 96 procent. Uppklaringsprocenten för rattfylleri under påverkan av narkotika var 85 procent. Den höga uppklaringsprocenten beror på att man vid anmälningstillfället i stort sett alltid har en utpekad gärningsperson. Därför är också andelen personuppklarade brott hög. År 2005 var personuppklaringsprocenten för rattfylleri 82 procent.

### ***Narkotikabrott***

Uppklaringsprocenten är hög även för narkotikabrott. Utvecklingen av narkotikabrotten styrs, liksom för rattfylleri, till stor del av polisens insatser, eftersom brotten ofta kommer till polisens kännedom genom spaningsarbete. Det gör att man i de flesta fall redan vid polisanmälan har en utpekad gärningsperson.

År 2005 anmäldes 51 800 narkotikabrott, vilket är en ökning med 15 procent. Samtidigt ökade de uppklarade narkotikabrotten från 35 300 till 40 800, vilket resulterade i att uppklaringsprocenten ökade med en procentenhet till 79 procent. Både de tekniskt uppklarade brotten och de personuppklarade brotten ökade med 1 930 respektive 3 560. Beroende på den stora ökningen av antalet anmälda brott minskade dock personuppklaringsprocenten med två procentenheter till 61 procent.

## Misstänkta personer

År 2005 registrerades cirka 107 000 personer som skäligen misstänkta för brott, vilket är en ökning med 2 procent jämfört med år 2004. De flesta misstänkta personer, drygt 68 procent, misstänktes för att ha begått ett brott under året. Drygt 30 procent misstänktes för att ha begått mellan två och tio brott. Knappt 2 procent misstänktes för att ha begått fler än tio brott under året.

### Kön

Antalet misstänkta män och kvinnor ökade år 2005 med 2 procent respektive 3 procent. De flesta som misstänks för brott är män. År 2005 utgjorde männen 80 procent av samtliga misstänkta personer. Kvinnorna utgjorde 20 procent, vilket är samma som föregående år. Under den senaste 10-årsperioden har de ökat från 19 procent år 1996 till nuvarande 20 procent.

En kvalitetsbrist i statistiken över misstänkta för år 2005 är att för 2 440 misstänkta personer saknas uppgifter om kön på grund av att dessa personer har ett ofullständigt personnummer. Jämfört med år 2004 är detta en minskning med 1 procent. Orsaken till att en person har ofullständigt personnummer kan till exempel vara att personen vistas tillfälligt i landet. De vanligaste brottstyperna som personer med ofullständiga personnummer misstänks för, sett till antalet brott, var år 2005 stöld och snatteri, rattfylleri och olovlig körning, misshandel, bedrägeri och olaga hot.

De brottstyper som män vanligen misstänks för, sett till antalet brott, var år 2005 narkotikabrott, butiksstölder, trafikbrott (främst olovlig körning och rattfylleri) samt misshandel (främst mot män). Detta mönster är stabilt över de senaste åren.

Ungefär samma brottstyper är antalsmässigt stora även när det gäller kvinnors brottslighet. De vanligaste brottstyperna som kvinnor misstänktes för år 2005 var butiksstölder, narkotikabrott, bedrägeri, trafikbrott (främst olovlig körning och rattfylleri) samt misshandel. Även detta mönster är stabilt över de senaste åren.

### De vanligaste brottstyperna som män respektive kvinnor är misstänka för, år 2005. Antal.

Män	
<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>
<i>Samtliga brott</i>	83 255
Narkotikabrott	15 518
Olovlig körning	15 019
Butiksstöld/snatteri	13 743
Misshandel	11 858
Rattfylleri	11 043

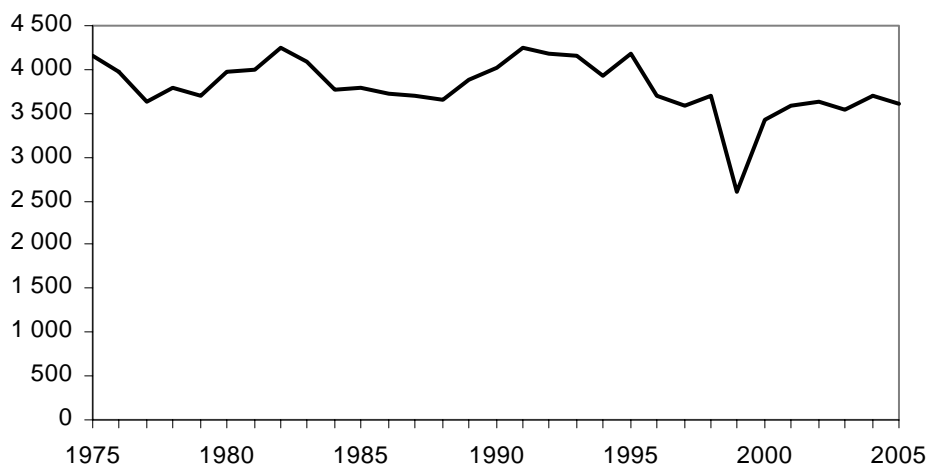
Kvinnor	
<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>
<i>Samtliga brott</i>	20 966
Butiksstöld/snatteri	9 079
Narkotikabrott	2 746
Bedrägeri	1 613
Misshandel	1 602
Olovlig körning	1 543

### Ålder

Den lägsta åldern för att registreras som skäligen misstänkt är straffmyndighetsåldern 15 år. År 2005 registrerades 25 400 ungdomar (15–20 år) som skäligen misstänkta, vilket är en ökning med 1 procent, jämfört med år 2004. Det motsvarar 24 procent av de misstänkta personerna år 2005.



### Utvecklingen av antal misstänkta ungdomar (15–20 år) per 100 000 av medelfolkmängden, åren 1975–2005.

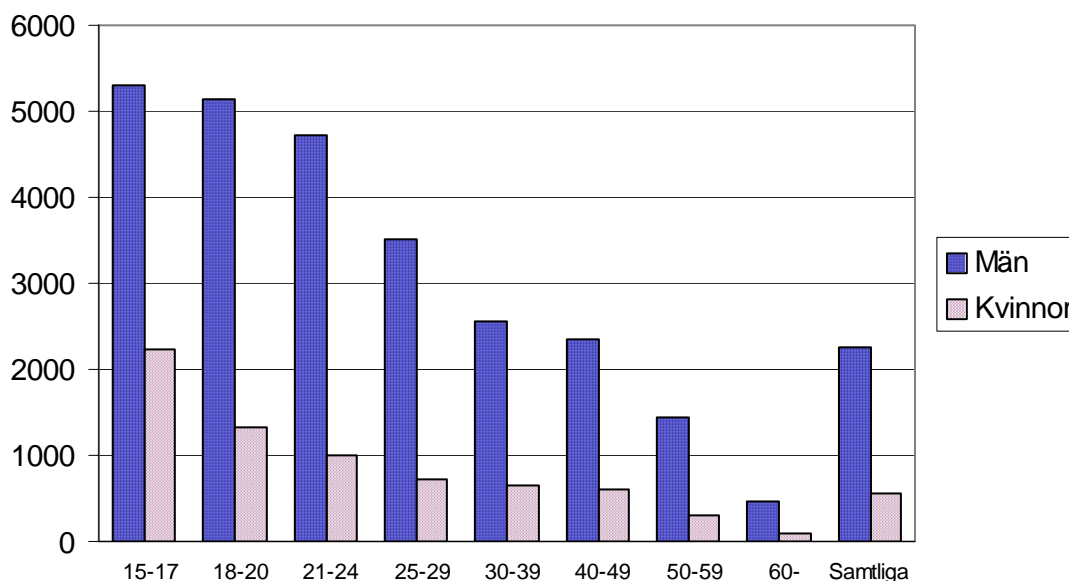


**Diagramkommentar:** Från och med år 2000 infördes nya datarutiner för inrapporteringen, vilket kan ha påverkat statistiken över misstänkta personer för åren 1999 och 2000. För mer information se s. 11 under *Kvalitet och jämförbarhet*.

Andelen misstänkta ungdomar (15–20 år) av samtliga misstänkta år 2005 är samma andel som uppmättes för tio år sedan, det vill säga 24 procent. Under tiden däremellan har andelen som högst legat på 27 procent. Åldersgruppen 15–17 år svarar för en högre andel (13 procent) av de misstänkta än åldersgruppen 18–20 år (10 procent).

Att flest misstänkta finns i åldersgruppen 15–17 framgår också då man mäter antalet misstänkta i relation till folkmängden och kön. För män i åldersgruppen 15–17 år var cirka 5 310 personer per 100 000 av medelfolkmängden misstänkta för brott någon gång under år 2005. För kvinnor i åldersgruppen 15–17 år var siffran 2 240. Motsvarande siffror för åldersgruppen 18–20 år var 5 150 för män och 1 310 för kvinnor.

### Antal misstänkta personer per 100 000 av medelfolkmängden i respektive åldersgrupp och uppdelat på kön, år 2005.



Typiska ungdomsbrott år 2005 enligt definitionen brott som ungdomar ofta begår, var butiksstölder, olovlig körning, misshandel (främst mot män), narkotikabrott, skadegörelse, olaga hot, biltillgrepp och inbrott av olika slag. Detta mönster har varit stabilt över de senaste åren.

### Den vanligaste brottstypen som ungdomar misstänks för år 2005. Antal.

<b>Ungdomar 15–20 år</b>	
<b><i>Brottstyp</i></b>	<b><i>Antal</i></b>
Butiksstöld/snatteri	5 893
Misshandel	4 392
Narkotikabrott	3 925
Olovlig körning	3 435
Skadegörelse	2 659
Inbrottsstöld	1 498

### ***Statistikens innehåll***

Den officiella kriminalstatistiken beskriver den brottslighet som kommer till myndigheternas kännedom. Ett stort antal brott anmäls aldrig. När man använder den officiella statistiken, är det därför viktigt att kunna läsa den på rätt sätt. Statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid påverkas av många olika faktorer.

### ***Olika statistikbegrepp***

Statistiken över det totala antalet anmälda brott, upklarade brott och misstänkta personer ger en allmän beskrivning av brottslighetens omfattning, struktur, utveckling och regionala fördelning i Sverige.

I statistiken redovisas följande brott:

- Brott mot brottsbalken<sup>1</sup>
- Brott mot trafikbrottslagen<sup>2</sup>
- Brott mot narkotikastrafflagen
- Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar där fängelse ingår i straffskalan.

Försök, förberedelse och stämpling<sup>3</sup> till brott redovisas som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas dock separat för mord och dråp, våldtäkter, bostadsinbrott samt biltillgrepp.

<sup>1</sup> Följande brott ingår dock inte: Vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (BrB 3 kap. 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (BrB 8 kap. 8 §) och förargelseväckande beteende (BrB 16 kap. 16 §).

<sup>2</sup> I den statistiska redovisningen över *trafikbrotten* ingår inte vårdslöshet i trafik (1 § 1 st.) och hindrande eller störande av trafik i väsentlig mån.

<sup>3</sup> Med stämpling (enl. 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan beslutar utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

## Brottstyp

Klassificeringen av brott sker med hjälp av brottskoder. Varje brottstyp har en specifik kod. Anvisningar för hur brotten ska kodas, *Kodning av brott*, har utfärdats av Brå i samråd med Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Tullverket.

Brottstyperna/koderna bygger på gällande lagstiftning. En brottstyp är ofta kopplad till en viss paragraf eller ett visst stycke i lagen. I vissa fall är den dock mer specificerad för att ange brottsobjekt, brottsplats, offrets ålder eller kön, gärningspersonens tillvägagångssätt med mera.

Huvudprincipen för brottsräkning är att om flera brott av samma typ begåtts under en viss tid redovisas varje brott för sig. Det förekommer dock ett antal avvikelser från denna huvudprincip. Ofredanden genom en serie telefonpåringningar räknas till exempel som *ett* brott.

## Anmälda brott

De brott som redovisas har anmälts till och registrerats av polisen, tullen eller åklagare under redovisningsperioden. Brotten kan alltså ha ägt rum före redovisningsåret och behöver inte ha upptäckts under det år som redovisningen avser.

Det totala antalet anmälda brott redovisas, det vill säga även händelser som vid senare utredning visar sig inte vara brott eller där brott inte kan styrkas. Detta är särskilt betydelsefullt för vissa brott, exempelvis mord, dråp och misshandel med dödlig utgång.

Den årsvisa statistiken över anmälda brott publiceras vid två olika tillfällen dels som *preliminär* och dels som *definitiv*. Den statistik som redovisas här är definitiv. När de preliminära siffrorna publiceras finns det vissa brott som anmälts under redovisningsperioden men som inte hunnit komma med i statistiken på grund av långa rapporteringstider. För att så mycket som möjligt av dessa uppgifter ska komma med i statistiken publiceras definitiv statistik ett par månader senare. Det kan dock fortfarande finnas ett mindre antal brott eller ändringar i denna information som inte kommer med i den definitiva statistiken. Dessa enstaka uppgifter kommer aldrig att publiceras eftersom den definitiva statistiken inte uppdateras efter det att den har publicerats.

Skillnaden mellan den preliminära och den definitiva statistiken varierar mellan olika brottstyper. Totalt sett har skillnaden mellan den definitiva och preliminära statistiken under de senaste åren varit mindre än 0,5 procent. Skillnaden kan dock variera för olika brottstyper. Till exempel är skillnaden större när det gäller miljöbrott och skattebrott.

## Uppklarade brott

I statistiken över uppklarade brott redovisas de anmälda brott som polisen och åklagarna klarat upp under redovisningsåret. Termen *uppklarade brott* innebär inte att någon dömts för brottet utan anger att brottet fått *ett polisiärt klarläggande*. Ett brott kan alltså redovisas som uppklarat även om den åtalade frikänns vid en rättegång.

De vanligaste besluten (uppklaringsgrunderna) som innebär att brott redovisas i statistiken som uppklarade brott, är att åtal väcks, strafföreläggande utfärdas, åtalsunderlåtelse meddelas, man kan inte styrka att ett brott begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott eller den misstänkta personen är minderårig (under 15 år).

*Strafföreläggande* utfärdas av åklagare, i de flesta fall i form av böter men även villkorlig dom förekommer, enskilt eller i kombination med böter. Strafföreläggande kan utfärdas där böter ingår i straffskalan, det måste dessutom godkännas av den misstänkte. Enligt SFS 1970:60 bör åklagaren utfärda strafföreläggande i stället för att väcka åtal, om det finns förutsättningar för det.

*Åtalsunderlåtelse* innebär att åklagare beslutar att inte väcka åtal trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet. Den vanligaste anledningen till det är att brottet är lindrigt och att personen i stället åtalas för ett annat grövre brott, eller att personen är ung.

*Personupplärade* brott är den gemensamma benämningen på de brott för vilka det beslutats om åtal, utfärdats strafföreläggande eller meddelats åtalsunderlåtelse.

*Tekniskt upplärade* brott är de brott som upplärats på annat sätt än genom personupplärning, till exempel att man inte kan styrka att ett brott har begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott, den misstänkta personen är minderårig eller någon annan anledning.

*Uppklaringsprocent/personuppläringsprocent* redovisar i procent antalet brott upplärade under ett år (kan vara anmälda under samma år eller tidigare) av antalet anmälda brott under samma år. Eftersom brotten inte alltid klaras upp samma år som de anmäls kan det under ett år klaras upp fler brott än vad som anmäls. Uppklaringsprocenten blir då högre än 100 procent.

De brott som klaras upp under ett år kan vara anmälda tidigare år. Drygt 30 procent av alla upplärade brott under ett år har anmälts före det aktuella redovisningsåret.

### Misstänkta personer

I statistiken över personer misstänkta för brott redovisas de personer som av polis och åklagare efter avslutad utredning bedömts vara skäligen misstänkta för brott under redovisningsåret. De personer som redovisas i statistiken över misstänkta personer är, enkelt uttryckt, starkt misstänkta för brott. De har ansetts vara *skäligen misstänkta* och efter genomförd utredning har polisen eller åklagaren dessutom ansett att *brottsmisstanken kvarstår*. Ungdomar som inte är straffmyndiga (under 15 år) redovisas dock inte i statistiken över misstänkta personer.

Misstänkta personer redovisas endast en gång per brottstyp och år, även om de misstänks för flera brott av samma typ under året.

Genom att använda statistiken över misstänkta personer får man en uppfattning om gärningspersonen. Denna statistik ger dock endast en del av sanningen, eftersom långt ifrån alla gärningspersoner upptäcks och registreras av polisen.

### **Kvalitet och jämförbarhet**

För att kunna jämföra brottsstatistik med andra statistikkällor behöver man veta hur statistiken byggts upp, klassificerats och definierats.

Eftersom brottsredovisningen vid en polisanmälan görs omedelbart vid registreringen, kan det hända att brottet omrubriceras i samband med senare utredning. Vad gäller till

exempel mord, dråp och misshandel med dödlig utgång har det vid jämförelser med till exempel dödsorsaksstatistiken visat sig att ungefär hälften av de polisanmälda mordena och dråpen inte borde ha klassificerats som mord eller dråp vid polisens registrering av brottet.

För att kunna tolka statistiken över anmälda brott bör man bland annat ta hänsyn till:

- *Relationen mellan anmäld och faktisk brottslighet, så kallat mörkertal.* Mörkertalet varierar mellan olika brottstyper. Narkotikabrott och rattfylleribrott påverkas till exempel av polisens insatser. Mörkertalet kan också variera över tid för vissa brottstyper, vilket bland annat beror på benägenheten att anmäla brott. Anmälningbenägenheten påverkas inte så mycket från ett år till ett annat, men den kan förändras på lång sikt. För vissa brottstyper, som sexualbrott inomhus, kan anmälningbenägenheten dock förändras kortsiktigt, som följd av en intensifierad samhällsdebatt. För stölder kan den påverkas av ändrade försäkringsbestämmelser.
- *Svårigheterna att räkna och klassificera brott.* Skillnader i tillämpning av anvisningar (kodning av brott) kan förekomma mellan olika polismyndigheter och kan variera över tid.
- *Förändringar av lagstiftningen och omläggningar av statistikrutiner.*

Från och med inrapporteringen till 2000 års statistik har *nya datarutiner* börjat användas. Nya datasystem har byggts upp inom poliväsendet och Brå har anpassat sina system efter dessa, vilket kan ha påverkat uppgifterna i denna statistik. Bland annat befaras en underrapportering till statistiksystemet av uppgifter om misstänkta personer, som togs in via så kallade personblad. Dessa skulle slopas från och med år 2000, men det finns indikationer på att de i viss mån slopades redan i slutet av år 1999. Olika brott påverkas i olika grad. Bland annat är inte uppgifterna om anmälda trafikbrott för åren från och med år 2000 jämförbara med tidigare uppgifter. För mer information om förändringar se årsboken Kriminalstatistik 2000.

### **Källor**

Till grund för statistiken över *anmälda* brott ligger uppgifter från polis, åklagare, och tull. För huvuddelen av de anmälda brotten upprättas en brottsanmälan av polisen i samband med att ett brott kommer till polisens kännedom. Uppgifter ur brottsanmälan sänds av den lokala polismyndigheten till Rikspolisstyrelsen (RPS).

Underlaget till statistiken över *uppklarade brott* och *misstänkta personer* kommer huvudsakligen från polisen och åklagare, men även från tullen. De beslut som polisen fattar för att avsluta ett ärende registreras och skickas sedan vidare till RPS, som vidarebefordrar uppgifterna till Brå. Åklagaren registrerar uppgifterna om uppklarade brott direkt i sina ärendehanteringssystem. Uppgifterna skickas därefter via Åklagarmyndigheten till Brå.

Uppgifterna från de olika källorna levereras till Brå för granskning, bearbetning och sammanställning.

### **Publicering av rättsstatistik**

Statistik över anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer har förts från år 1950. Statistiska centralbyrån publicerade årligen statistik till och med redovisningsåret 1992.

Från och med redovisningsåret 1993 ansvarar Brå för den officiella statistiken inom rättsväsendet. Statistiken redovisas i följande återkommande statistiska publikationer: *Kriminalstatistik*, *Narkotikastatistik*, *Domstolsstatistik* (publiceras från och med år 2003 av Domstolsverket). Analyser av statistik finns i publikationerna: *Brottsutvecklingen i Sverige* och *Prognoser för brottsutvecklingen*.

Som en hjälp för tolkningen av kriminalstatistiken har Brå publicerat *Konsten att läsa statistik om brottslighet*.

Statistiken publiceras även på Brå:s webbplats: [www.bra.se](http://www.bra.se)

April 2006

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Brå:s statistikenhet sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brå:s webbplats, [www.bra.se/statistik](http://www.bra.se/statistik), tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två årliga publikationerna, Kriminalstatistik och Narkotikastatistik.